

Ганна КОНТОРЧУК

**СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ
ПОРІВНЯЛЬНИХ КОНСТРУКЦІЙ В ІСТОРИЧНІЙ ПОВІСТІ
ВАЛЕРІЯ ШЕВЧУКА «РОЗСІЧЕНЕ КОЛО»**

У статті обґрунтовуються семантичні і структурні особливості порівняльних конструкцій в історичній повісті В. Шевчука «Розсічене коло».

Порівняння здавна відоме як своєрідний і важливий компонент складної семасіологічної системи мови, а тому мовні побудови порівняльного типу стали активно використовуваним засобом вираження думок і почуттів, пізнання різностороннього людського буття і філософського його осмислення та узагальнення. Зрозуміло, що специфіка порівняльної конструкції, спрямованої на встановлення тотожності, подібності і відмінності предметів, явищ, ознак, дій, станів і т.д., дозволяє мовцеві глибше пізнати навколишній світ і самого себе у будь-якій сфері людської діяльності, однак особливе значення має у сфері художньої творчості.

Саме тому порівняння – один з найбільш виразних засобів тропеїчної системи – привертає увагу дослідників мови і стилю белегристичних текстів. На різних аспектах семантики і граматики компаративних конструкцій свого часу зупинялись Аристотель і Деметрій [1, с. 219], О. О. Потебня [2, с. 486] і О. М. Пешковський [3, с. 244-245]. Серед українських мовознавців, які ґрунтовно і різносторонньо розглядали порівняльні конструкції насамперед як одиниці граматичні, треба назвати І. К. Кучеренка [4], Є. І. Павленко [5], М. Я. Плющ [6], М. С. Заборну [7] та ін. Окремо треба сказати про своєрідний послідовний і системний погляд на компаративеми у складі простого і складного речення М. У. Каранської [8]. Стилїстичні можливості порівнянь у художніх текстах українських авторів, на нашу думку, вивчені недостатньо. Ці проблеми розглядали, зокрема, Л. Ставицька, [9], Н. Кучеренко [10], Г. Конторчук [12], А. Свашенко [11] та ін. Структурно-семантичні особливості порівнянь в історичних творах В. Шевчука досі не були предметом дослідження, у цьому актуальність нашого дослідження.

Читаючи історичну прозу Валерія Шевчука, зокрема повість «Розсічене коло», помічаємо, що серед найбільш уживаних образних засобів, які дозволяють реалізувати авторський задум, помітне місце належить порівнянням, які характеризуються як семантичним, так і структурним розмаїттям.

Щодо семантики компаративем, уживаних в аналізованому творі, то треба сказати, що В. Шевчук, як правило, дуже уважно вибирає лексему для номінації об'єкту порівняння (компаративного імені), зважаючи насамперед на такий важливий екстралінгвальний чинник, як часопротір: у повісті змальовано Житомир XVI століття (треба зауважити, що письменник створив дуже вдалу композицію твору, використавши як своєрідні інтермедії записи з Актів Житомирського гродського уряду, своєрідно, по суті, «ожививши» їх). Саме тому переважна частина компаративних імен – це слова, які належать до лексики розмовно-побутової, з виразною конкретною семантикою, що окреслює реально існуючі предмети того матеріального світу, в якому живуть персонажі повісті. Слід зазначити, що в основному порівняльні конструкції різної структури присутні в мові головного героя, від імені якого ведеться розповідь про події (він був одним із трьох підписків при писареві у Житомирському міському уряді, а тому людиною відносно освіченою). Зрештою, читач сприймає побачене, почуте, а інколи намислене і намріяне очима цієї молоді людини: «Я ж був молодий і гарячої крові і хотів жити простим людським життям без таких жахливих мудрошів, од яких голова йде обертом. Так дядькові я й сказав. Він лишень усміхнувся смутно, і тоді вогнище, біля якого ми сиділи, почало згасати, десь так, як каганець, коли в ньому висякає олія. І ми опинились у повній пітьмі. І жах раптом стьобнув мене, ніби батогом, і я кинувся геть; і тоді в лісі загукали сови, і знявся вітер, і замотав наді мною гіллям. І ніби вдарило мене між плечі – впав обличчям у соснову глицю, і руки мої схопилися за щось голчасте, ворущке – здається, то був їжак. І я ніби знепритомнів». Частина порівняльних побудов – це компаративеми фразеологічного типу (*схожі, ніби брати; тремтів, ніби в пропасниці*), які, крім об'єкта і суб'єкта, мають, як правило, компаративний модуль – компонент порівняльної конструкції, що позначає ознаку, яка вказує на те спільне, що існує між суб'єктом і об'єктом. В. Шевчук використовує в основному порівняльні фраземи дієслівного типу, які дуже експресивно окреслюють стан героя (*ніби в воду дивився; ніби трясця їх біла; почервонів, як рак*) : «Я стояв, ніби правцем битий, очі мої зробилися, мов колеса, бо такого аж ніяк не сподівався від дівчини, якій у цнотливості не відмовиш, та ще й такої, що готувалася стати Христовою нареченою, умертвивши для похотей тіло своє».

Наближаючи читача до зображуваного, письменник активно використовує в ролі об'єкта порівняння побутовізми діалектного походження: «Кожен із людей пана Богдана Стрибиля та й сам пан Богдан, коли їх різали канчуком, підскакував над землею, на мить над нею провисав і горлав: «Ой –йой – йой! – але не прокидався,

відтак з гуком падав, як лантух...»; « Здалося, що це не вона сказала ті слова, а гримнули вони з неба, як у грозу, з тієї єдиної хмарки, що застигла між безмірної синяви, і з тієї хмарки линув дощ, ніби з цебра, але падав і обливав тільки мене, задубілого серед вулиці...»; «Кров у мені, ніби в конові, кипить, Господи, нестерпно бажаю його!».

В. Шевчук, звертаючись до застарілої лексики (історизмів та архаїзмів) як до основного засобу створення історичного колориту в повісті, вводить її і в структуру порівнянь (особливо ретельно - у розділах-інтермедіях, які репрезентують записи житомирських урядових актів):

« -Женить його, пане мій, з-перед очей, як збійцю й напасника, - спокійно сказав пан Стефан Пилипівський ...»; «Ти ж поліз до неї, як немислений, а дівчина до того ще й попами заморочена, ніби Ісус її в наречені хоче взяти». З цією ж метою вживано в повісті порівняння зі сполучником *гейби*: «Тоді вона раптом стала, аж мало не наскочив на неї, і подивилася дивними, *гейби мертвими очима*».

Переважна частина компаративем містить у найменуванні або суб'єкта, або об'єкта емоційно-експресивну лексику, яка виконує характерологічну функцію і водночас підкреслює авторську модальність висловлення: «...як уже звичалося, казали потайки, що Домна Данова не від того, щоб повідьмувати. Але все в ній було м'якеньке, лагідненьке, і круглі очка дивились на мене ледве не з любов'ю, а ротик не те, що всміхався, а погідненько розсувався, при тому вискакував при розмові *рожевенький язичок*, зовсім не роздвоєний, як у *гадюки*, а *тоненький*, як у *кішки*, і з нього скапували пискляві, покірливінькі *словечка*, такі круглі, як *ліщинові горішки*». Емоційно-оцінні лексеми з демінутивними суфіксами звичайно окреслюють стан персонажа: «Зависла гнітюча мовчанка: Гаврило Поцикайло їв мене очима, ніби вивіряючи, а я стояв покірливий, *наче ягнятко*, маленький і печальний, засумований і вражений не менше за них із того, що відбувається» або виконують характерологічну функцію (увиразнене епітетом порівняння стає основою розгорнутої персоніфікації): «Отже, коли мудрий я, мушу цю дівчину забути, хоч як нею уразився, - не вона моя, як виявилось, пара, моя десь ходить, десь із тугою дивиться у вікно, десь сидить, як *ошатний павучок*, і *тче ніжну сітку павутиння*, щоб у ньому *заплутався якийсь летючий легковажець* ...».

Порівняльні конструкції у повісті «Розсічене коло» свідчать і про значну варіантність структурних різновидів. Усі їх можна поділити на дві групи – порівняння безсполучникові та сполучникові.

Найпростішим з ряду структурних типів мовних одиниць, які виражають ознаки предметів або дій у зіставленні, вважають

орудний порівняльний. У ньому визначальне значення має не форма, а лексичне наповнення. Словосполучення з орудним порівнянням творяться на основі переносних значень слів і гіперболічно виражають характеристику дії. При цьому образне значення послаблюється, але не втрачається. Разом з тим у цій мовній одиниці представлено і момент уподібнення, навіть перетворення [13, с. 107].

Орудний порівняльний у повісті «Розсічене коло» зустрічається рідко. Автор швидше за все звертається до такої форми як до синонімічної синтаксичної побудови, щоб уникнути зайвого повтору (особливо – як у другому прикладі – коли має місце ампліфікація компаративем): «Я відчув, що попри *викруглені колесом груди*, попри по-соколиному засвічені очі, тіло стає невагоме, і вже не ступаю по дорозі, а лише відштовхуюсь легенько»; «Але сталось щось дивне і страшне, замість стрімко й гарно, *мов орел швидколітний*, покерувати вниз до того вікна, я відчув, що тіло в мені здригнулось, власне, що руки чи лапи біса, котрий мене ніс до Юстини, розтислися саме в той момент, коли з'явилася в вікні Юстина, тобто біс її невідь-чому перелякався і відпустив мене, і я, хоч і *відчувався недавно орлом* і хоч волів би потужним махом зринуть в небо *дивною птицею*, пізнав, що лечу вниз таки щосили, але не як *птаха, а каменем...*».

Ще одним способом творення порівнянь в українській мові є аналітична конструкція, яка містить слова *бути схожим, здаватися, нагадувати* тощо, лексичне значення якої передає асоціативний зв'язок між явищами, часом вказує на приблизну, відносну подібність двох понять [13, с.105]: «...і я весь був переповнений синьою гіркуватою печаллю, а на столі стояла посудинка, що її дав дядько Кипріян, і висяювала рівне, аж мертве світло, ніби ліхтар зі свічкою посередині; мені навіть здалося на мить, що посудина та *нагадує людського черепа*». В. Шевчук вдається до таких порівняльних конструкцій теж як до синонімічних заміників на тлі нагромадження інших компаративем: «А за парканом від вулиці все ще співали мої друзяки-писарчуки: Онисим не тільки скрекотав і тюрлюкав, але й кричав, *наче йому живота розрізали*, роздираючи щосили пашеку; Онисифор не тільки тремтливо мекав, трусячи бородою й рогами, а козлоголосо вигукував *щось схоже на слова, але й не слова*; Олександр же не тільки як приспів видавав своє: «І-го-го!» - а й перетворив його у воляння: «О – о – о!» - і те воляння *стало мов стогін і як регіт*, змішані вкупі, і чимось *нагадували погук сича, а не ослині покрики*». Аналітичні форми порівнянь дозволяють автору розгорнути метафоризований асоціативний образ *розсіченого кола*, який спрямовує увагу читача на важливі ідейні

засади твору: «Я ж лежав на землі. Простертий і наполовину тією землею проковтнутий, і мій зір печально линув у небо, де з'явився раптом місяць, бо доти його там не було, і той місяць *подобав на розсічене коло, зігнутий обруч чи колесо*, кінці якого були розрубані, і з тих кінців і крапали на землю ковтки п'їтьми, яка пульсувала, ніби груди людини, що довго бігла і нарешті зупинилася».

Однією з найбільш уживаних безполучникових порівняльних формул у повісті «Розсічене коло» є порівняльний присудок (рідше – інші другорядні члени речення, ускладнені порівняльними частками). У простому реченні, підкреслює М. Каранська, вираження будь-якого члена речення порівняльним способом привносить порівняльну модальність, долучає її до основної модальності і таким чином входить до предикативності речення. Суть порівняльної модальності полягає в тому, що відношення вираженого до дійсності визначається не прямо, а опосередковано – через подібність до чогось іншого, загальновідомішого, типовішого, яснішого, тобто до того, що й повідомляється порівняльним членом речення [8, с. 158]. Порівняльний присудок фіксує дію чи ознаку за схожістю, показником порівняльної модальності в такому присудку (простому чи складеному дієслівному або в складеному іменному) є порівняльна частка *ніби, наче, нібито* та ін.: «...а може, від ударів тих батіжків і поробились у них на тілах оті темні смуги, а зовсім не через те, що віковичний ворог їхній, пан Стефан Пилиповський, *нібито розпалював* на вогні обручі і накладав на них, сплячих»; «Навіть діти, що обсіли паркани, *були ніби неживі шматяні ляльки*, в яких замість очей – гудзики, а ротів та носів не було зовсім»; «І тут я відчув, що мене *ніби здвигнуло*: у густій темені сидів». Рідко зустрічаються в повісті порівняльні означення (поширені, відокремлені): «...побачив там Юстину в білій сорочці, і сорочка та, *ніби місячним сяйвом облита*, зламувалася і світилася»; «Я жажнувся із записаного і не міг не увияти собі оту видрицю, пані Оксиню, яка стояла на ганку власного дому, вбивши собі в боки кулаки і широко розставивши ноги, і обличчя *мала ніби крицяною машкарою покрите*, і крицяні щоки її, лоб та ніс під сонцем палали, *ніби дзеркальні*, і з того рота вилітали, *ніби постріли*, круглі димові клубочки...». Тут автор вдається до спеціального стилістичного прийому: герой твору намагається увияти переказані учасницею судового засідання події: хвилювання жінки ніби передається молодому чоловікові і його мовлення стає афективним (на це вказує довжина речення – складної синтаксичної конструкції (тут зацитовано приблизно четверту частину речення), а також надмірні повтори, зокрема порівняльних часток (а значить, порівняльних конструкцій), що

мають, безперечно, виразну авторську модальність).

Переважна частина порівнянь, уживаних В. Шевчуком у «Розсіченому колі», це сполучникові порівняння, які функціонують у складному реченні. У структуру складного речення вони входять як підрядний компонент, що характеризує дію чи іншу ознаку головного компонента шляхом порівняння, тобто опосередковано – через її подібність до повідомленого підрядною частиною речення. Підрядний компонент поєднується з головним порівняльним сполучником. Це порівняльний сполучник **як**, що не замінюється іншим порівняльним сполучником, порівняльні сполучники **як, мов, немов, наче** – однозначні і взаємозамінні, порівняльний сполучник **ніби** (8, с. 250-255). Порівняльні конструкції можуть мати нерозгорнуту або розгорнуту форму. Нерозгорнуте порівняння підкреслює і конкретизує будь-яку одну ознаку, притаманну предмету і відноситься до одного слова: «...і стояла над усім цим збіговиськом та скуписьком рожева *хмара куряви, як чад, ніби всі ті люди були загорнені в напівпрозору кулю туману...*». Образи, створені такими порівняннями, є менш завершеними, «прохідними», а тому дають більше простору для суб'єктивних сприймань і асоціацій [14, с. 208-216]: «...скеляна улоговина німо лежала в мене під ногами із заснулим плесом, що вигиналося, *наче змії*». У повісті В. Шевчука у функції нерозгорнутого порівняння в складних реченнях виступають підрядні порівняльні речення, які приєднуються до головного речення сполучником **ніби, наче, немов, як**: «Дерева стояли, *ніби закам'янілі*, нерухомо вклавши гілля у густе, *як кисіль, повітря...*»; «...біля вогнища сидів, *наче пень*, Кипріян Мотовило, мій дядько...»; «Отаке я співав, коли думав про Юстину, бо світ мені через неї освітився, бо через неї і я освітлювався, *ніби вогнем*, і начинявся, наповнювався, *немов глек, сонцем*».

Розгорнуті порівняння характеризуються більшою кількістю компонентів – семантично однорідних чи різнорідних, пов'язаних із творенням і поглибленням порівняння, ускладнюють художній образ: « Я ж ішов, розгорнувши колесом груди (...), ноги вдавали, що грають, *як у баского коня, ніздрі роздималися...*». У розгорнутих порівняннях реалізуються складні за змістом і структурою образи. Підрядні речення порівняння мають зміст, призначений для яскравішого розкриття семантики головного речення в плані порівняння. В. Шевчук поширює порівняння означенням - переважно узгодженим (часто це епітет): «...і той голос наповнив мене, *як золота вода*, і мені від тієї води млосно стало»; «І вони заіржали, *як три молоді конячки*»; рідше – додатком: «Але я не бажав їхнього співчуття, тож ішов і клетотів, і варився, *як юшка в баняку*». При цьому автор опускає присудок,

який тотожний присудку в головному реченні: «...а волосся ледь-ледь піднялося, як *гребінь у півня*».

Цікавими видаються порівняння, ускладнені однорідними членами, що посилюють експресію висловлення, виражаючи значення альтернативності: «Але голова в нього, сказала Огапка, така клята, *мов чавун чи баняк*, тільки задзвеніла, сковорода ж розсипалася на черепки...». «...і полетів я у темряву, як *камінь, пущений у криницю, чи як падає зірка у серпневу ніч, на ходу згоряючи*». Речення з двома однорідними присудками, коли перший з них заперечний і є прямою назвою дії, а другий є порівняльною метафоричною назвою дій предмета і приєднується до першого протиставним сполучником **а**: таким чином підкреслюється нестандартність припущення: «А діти пострибали на паркани, як галченята, і я, йдучи на службу до замку, мав пройти повз усі ті встромлені в мене очі, *ніби були то не погляди, а оцети і списи*, і всі ті очі їд мене виразно глузували...». Проте найчастіше В. Шевчук вдається до порівнянь, розгорнутих за рахунок складних речень, в основному власне означальних: «...і не було на дощатому лиці моїм ані очей, ані рота, ані носа, а тільки щось вигладжене й витесане, як *оті загадкові тертички, що їх невідь для чого виготовляв дядько Кипріян*...». Такі розгорнуті порівняльні конструкції створюють яскравий художній образ, вписуючись у складну структуру своєрідних неелементарних речень, які, на нашу думку, репрезентують синтаксичну основу ідіостилю письменника: «Ми їли мовчки в сутінках, що затоплювали нас, і я думав: де знайти силу і принадність, щоб відчарувати дівчину, яка так зачарувала мене, - *була ніби голка, всаджена в серце, і входила в мене все глибше й глибше, і там, у серці, почала та голка пускати чорні корінці, які в'їдалися у плоть і смотали мені кров*». Значна частина порівняльних конструкцій – це складнопідрядні речення з підрядним порівняльним. Яке реалізується за схемою простого двоскладного повного чи неповного (з пропущеним підметом) речення: «І тоді знову вдарила кулаком об кулака Огапка Харитонівна, і пішла дрібненьким крочком довкола Кліма Партинюхи, *ніби якийсь танок вела*, і сокотіла, заскрекотала, аж у мене і в усіх, гадаю, у вухах закололо, *ніби в ті вуха слова кілочками вбивалися*».

Стилістичні можливості порівняльних конструкцій Валерій Шевчук увиразнює за допомогою їх повтору в контексті повісті, який виступає засобом емоційного і смислового чинника: «Ішов я рівний, як *дошка*, і такий же шарудявий, холодний і плаский. І голова при цьому була без жодної думки, як *і є в дошки*, і не було на дощатому лиці моїм ані очей, ані рота, ані носа...» і далі: «Але не всі заруки й зобов'язання людина здатна виконати, отож коли

йшов я повз Юстинин дім, як дошка, рівний, і, як дошка, шарудяний, холодний і незгинний, очі мої скосилися, і я помітив, що в розчиненому вікні сидить Юстина», а ще далі: «...проходить тепер повз її (Юстини – Г.К.) дім, у дошку перетворений». Звертаючись до ампліфікації компаративем, В. Шевчук двічі в повісті вибудовує яскравий образ дівчини, у яку заховався головний герой (оповідач). Спершу, він, за його словами, запозичує порівняння з Біблії, щоб оспівати неперевершену, неземну красу коханої - тому перед нами постає образ ідеальної жінки: «Вона була прегарна. Зовсім так, як у четвертій пісні «Пісень над Піснями»: її очі – немов голубки, - співав я подумки, - зоріли з-за серпанку; її коси – немов стадо кіз, що хвилями сходять із гори; її зубки – немов отара овець пообстриганих, що з купелю вийшли, і немає між них неплідної; її вустонька – немов кармазинова нитка, красні, мов частина гранатового яблука, - співав я подумки, - скроня її за серпанком, а шия – неначе башта, на зброю збудована. Два перса її, мов ті двоє близня у козулі, що випасаються поміж лілями. Уся вона була прекрасна, і плями не міг відшукати на ній». Другий портрет дозволяє відтворити побачену героєм живу дівчину, як кажуть, во плоті: її образ більш приземлений - насамперед за рахунок уже не поетичних порівняльних зворотів, а більш «натуралістичних»: «Тоді я звів очі й побачив перед собою диво з див: переді мною стояла гола й осяйна Юстина, волосся її спалахувало іскрами, очі полум'яніли гарячим, чорним вогнем, пишні уста відслонилися, і між них поблискували перлові зубки; шия в неї була, як у лані, світла й вигинлива, груди її поколихувалися, а сочки настовбурчилися, ніби ось-ось мало приснути молоко; живіт її й торс були ніби з мармуру точені; лоно її темніло, як ліс густий, а ноги стояли, ніби дві колони стрункі» Як бачимо, портретні описи побудовані на своєрідному (не абсолютному) контрасті, в основі якого – порівняльні структури. Автору, вочевидь, було важливо показати прозоріння головного героя, молодого хлопця, який, уперше покохавши, ідеалізував свою обраницю, а потім (не стільки через зовнішність, яка була дуже привабливою) розчарувався в ній.

Таким чином, Валерій Шевчук у повісті «Розсічене коло» використовує порівняння з різноманітною семантикою: своєрідність створених автором компаративем полягає у використанні розмовно-побутової та застарілої лексики для називання об'єкту порівняння задля створення історичного колориту в тексті, сфразеологізовані порівняння, порівняння з об'єктом – емоційно-оцінними словами, щоб досягти певного рівня експресії, дати точну характеристику суб'єкту порівняння та ін. Структурне розмаїття порівняльних конструкцій свідчить про те,

що письменник досконало володіє різноманітними мовними формами і доречно їх використовує. Стилїстика порівнянь обумовлюється змістом і почати жанром повісті, потребою якомога точніше і яскравіше окреслити певне поняття, обґрунтувати думку, висловити почуття. Нарешті, можна однозначно стверджувати: багатство порівняльних конструкцій, їх семантична і структурна варіантність, досконале стилістичне використання - є свідченням того, що ці своєрідні тропи – одна з важливих складових ідіостилю Валерія Шевчука.

Література:

1. Античные теории стиля. – М.-Л., 1936. – 326 с.
2. Потебня А.А. Из записок по русской словесности / А. А. Потебня. – М.: Изд-во АН СССР, 1958. – 512 с.
3. Пешковский А.М. Русский синтаксис в научном освещении / А. М. Пешковский. – М.-Л., 1956. – Изд. 7. – 486 с.
4. Кучеренко І.К. Синтаксичні функції порівняльних конструкцій / І.К. Кучеренко // Кучеренко І.К. Актуальні проблеми граматики: Зб. наук. праць. – Львів: Світ, 2003. – С. 136-139.
5. Павленко Є.І. Порівняння як граматична і стилістична категорія / Є.І. Павленко // Мовознавство. – 1970. – № 3. – С. 78-85.
6. Плющ М.Я. Орудний порівняння в українській мові / М. Я. Плющ // Українська мова і література в школі. – 1979. – № 4. – С. 29-36.
7. Заборна М.С. Порівняльні конструкції в системі складного речення української мови: Навч.-метод. Посібник / М.С. Заборна. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2001. – 28 с.
8. Каранська М.У. Синтаксис сучасної української літературної мови: Навчальний посібник / М.У. Каранська. – К.: Либідь, 1995. – 325 с.
9. Савицька Л. В незнане вгвинчує мисль, як вихори спіральні (Порівняння в поезії М. Бажана) / Л. Савицька // Культура слова. – К.: Наукова думка, 1985. – Вип. 29. – С.31-35.
10. Кучеренко Н. Порівняння як засіб гумору в мовотворчості О. Черногуза / Н. Кучеренко // Східнослов'янські мови в їх історичному розвитку: Зб. наук. праць. – Част. 2. – Запоріжжя: ЗДУ, 1996. – С. 94-96.
11. Сващенко А.О. Порівняння в прозі О. Кобилянської / А. О. Сващенко // Творчість Ольги Кобилянської у контексті української і світової літератури (До 125-річчя з дня народження письменниці): Тези допов. і повід. наук. конф. – Ч. 2. – Чернівці: ЧДУ, 1988. – С. 102-103.

12. Конторчук Г. К. Порівняння у поетичному мовленні В. Стуса / Г. К. Конторчук // Творчість Василя Стуса у контексті європейської літератури XX століття: Зб. матеріалів наук. конф. – Донецьк: ДДУ, 1998. – С. 51-53.

13. Кононенко В.І. Синоніміка порівняльних конструкцій / В. І. Кононенко // Мова. Культура. Стиль: Зб. наук. статей. – Київ – Івано-Франківськ, 2002. – С. 102-117.

14. Томашевский Б.В. Стилистика / Б.В. Томашевский. – Л.: Изд-во ЛГУ, 1983.– 288 с.

Semantic and structural peculiarities of comparative constructions in V. Shevchuk's historical story «A dissolved circle» are substantiated in this article.